

नीलकण्ठ राजपत्र

नीलकण्ठ नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: ९) धादिङ्गवेसी, धादिङ्ग (संख्या: १ मिति: २०८२।०२।२२)

भाग - २

नीलकण्ठ नगरपालिका

नीलकण्ठ नगरपालिका होमस्टे(घरवास) सञ्चालन कार्यविधि, २०८२

(नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८२।०२।१६)

प्रस्तावना

नीलकण्ठ नगरपालिकाको ग्रामीण तथा शहरी क्षेत्रमा वसोवास गर्ने सर्वसाधारणहरूमा स्वरोजगारीका अवसर सिर्जना गरी ग्रामीण अर्थतन्त्रमा सुधार गर्दै समुदायको जीवनस्तर उकास्न तथा ग्रामीण दिगो पर्यटनको विकास प्रवर्धन र व्यवस्थापन गर्नुको साथै पिछडिएका दलित जनजाती, महिला आदिवासीको प्रत्यक्ष सहभागीता हुनेगरी होमस्टे माध्यमबाट व्यवसाय सञ्चालन गरी आयस्तर सुधार ल्याउन बान्छनीय भएकोले नीलकण्ठ नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ४ (१) बमोजिम नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकाले देहाय बमोजिमको नीलकण्ठ नगरपालिका होमस्टे(घरवास)सञ्चालन कार्यविधि, २०८२ बनाई पारित गरेको छ।

परिच्छेद १

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "होमस्टे(घरवास) सञ्चालन कार्यविधि, २०८२" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

(क) "होमस्टे" (घरवास) भन्नाले पर्यटकलाई आफ्नै घर समुदायमा आवास, खाना तथा अन्य पर्यटकिय सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले निजी वा सामुदायिक रूपमा सञ्चालन गरिएको घरवास सेवा सम्झनु पर्छ।

(ख) "सामुदायिक होमस्टे(घरवास)" भन्नाले ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वटा अलग-अलग स्वामित्व भएका घरधनीले सामुहिक रूपमा व्यवस्थापन गरी सञ्चालन गरिएको होमस्टे(घरवास) लाई सम्झनु पर्दछ।

(ग) "निजी होमस्टे(घरवास)" भन्नाले ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रमा एकल रूपमा दर्ता गरी निजी स्तरमा संचालीत होमस्टेलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) "नगरपालिका" भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिकालाई सम्झनु पर्नेछ।

(ङ) "होमस्टे(घरवास) व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समिति" भन्नाले दफा ९ बमोजिम गठन भएको समिति सम्झनु पर्नेछ ।

(च) "प्रमुख" भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिकाका नगर प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।

३. उद्देश्य : होमस्टे सञ्चालनका मुख्य उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछन्:

(क) होमस्टे सञ्चालन गरी पर्यटन क्षेत्रको प्रतिफल ग्रामीण समुदाय, पिछडिएका जनजाती तथा आदिवासी समुदायमा पुर्याउने,

(ख) ग्रामीण क्षेत्रका जनतालाई पर्यटन व्यवसाय तथा सेवामा उन्मुख गराउने,

(ग) ग्रामीण तथा शहरी स्थानीय समुदायको आयश्रोत बृद्धी गरी जीवनस्तर सुधार्ने,

(घ) होमस्टेमा आवास र खाने सुविधा मात्र नभई पर्यटकलाई सुलभ, सरल र सहज वातावरणमा स्थानीय जनजीवन,स्थानीय परिकार, रितिरिवाज, कला संस्कृति रहनसहन, स्थानीय पर्यटकिय क्षेत्र आदिको बारेमा अनुभव हासिल गर्ने मौका दिने

(ङ) ग्रामीण पर्यटनमा रमाउने पर्यटकलाई सहज बसोवासको ब्यवस्थापन गरी गाउँका ऐतिहासिक, धार्मिक र रमणीय स्थानको बारेमा जानकारी दिने,

(च) फोहर मैलाको उचित व्यवस्थापन गरी स्वच्छ गाउँ तथा शहरको निर्माण गर्ने,

(छ) गाउँका युवाहरूलाई गाउँमा नै स्वरोजगार सिर्जना हुने खालको कार्यहरू जस्तै प्रकृति पथप्रदर्शक, हस्तकला, अर्गानिक खेतीमा उन्मुख गराउने,

(ज) समुदायमा संग्राहालय तथा साँस्कृतिक घरको निर्माण गरी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

४. होम स्टेको वर्गीकरण : व्यवस्थापनको दृष्टिकोणबाट होमस्टेलाई देहाय बमोजिमको दुई प्रकारका होम स्टे रहनेछन्/ वर्गीकरण गरिनेछ ।

(क)सामुदायिक होमस्टे: यस कार्यविधिको अनुसूची-२ मा उल्लेखित मापदण्ड पूरा गरी अलग-अलग स्वामित्व भएका कम्तीमा पाँच वटा घरधनीले सामुहिक व्यवस्थापन गरी सञ्चालन गरेको होमस्टेलाई सामुदायिक होमस्टे मानिनेछ ।

(ख)निजी होमस्टे: कुनै व्यक्तिले एकल रूपमा दर्ता गरी निजीस्तरमा सञ्चालित होमस्टेलाई निजी होमस्टेलाई मानिन्छ ।

५. दर्ताका लागि निवेदन दिने : (१) होमस्टे सञ्चालन गर्न चाहने व्यक्ति वा समुदायले देहाय बमोजिमका कागजातसहित अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा नगरपालिकाले तोकेको दस्तुर तिरी नगर कार्यपालिकामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(अ) सामुदायिक होमस्टेका लागि:

(क)कम्तीमा पाँच जना घरधनीले आ-आफ्नो घरमा सामूहिक रूपमा होमस्टे सञ्चालन गर्न सहमत भएको लिखित प्रतिवद्धता पत्र तथा निर्णयको प्रतिलिपि,

(ख)वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र,

(ग) जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वा पैतृक सम्पत्ती यकिन हुने प्रमाण वा मञ्जुरीनामा,

(घ) शहरी क्षेत्रभित्र भएमा नक्सापासको प्रतिलिपि,

(ङ) होमस्टे संचालकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(आ)निजी होमस्टे लागि:

(क)वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

(ख)जग्गा धनी प्रमाण पूर्जा वा पैतृक सम्पत्ती यकिन हुने प्रमाण वा मञ्जुरीनामा वा यदी भाडाको जग्गामा सञ्चालन गर्ने भए कम्ति मा १० बर्षको जग्गा भाडा सम्झौताको प्रतिलिपी,

(ग) शहरी क्षेत्रभित्र भएमा नक्सापासको प्रतिलिपि ,

(घ) होमस्टे संचालकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि प्रमुखले देहाय बमोजिमको पाँच सदस्यीय निरीक्षण टोली गठन गर्नेछ र उक्त टोलीले अनुसूची-२ बमोजिमको मापदण्ड पूरा भए नभएको बारेमा १५ दिन भित्र प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

(क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष	- संयोजक
(ख) पर्यटन हेर्ने अधिकृतस्तर कर्मचारी एकजना	-सदस्य
(ग) होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिको एकजना प्रतिनिधि	-सदस्य
(घ) सम्बन्धित वडाले तोकेको सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ एक जना	-सदस्य
(ङ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव	-सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) बमोजिमको निरीक्षणबाट तोकिएको मापदण्ड पूरा भएको प्रतिवेदन प्राप्त भएमा नगरकार्यपालिकाको कार्यालयले सात दिनभित्र नगरपालिकाले तोकेको दस्तुर लिई होमस्टे दर्ता गरिनेछ। यसरी दर्ता भएका होमस्टेलाई अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा तोकिएको अधिकारीबाट होमस्टे सञ्चालनको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(४) मापदण्ड पूरा नगरेका होमस्टेको हकमा निरीक्षण टोलिको प्रतिवेदन अनुसार आवश्यक सुधार गर्ने समय दिइनेछ र पुनः स्थलगत निरीक्षण गरी उपयुक्त रहेको सिफारिस भई आएमा उपदफा (३) बमोजिम दर्ता गरी दर्ता प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

६. होमस्टे दर्ताका लागि न्यूनतम मापदण्डहरू : (१) होमस्टे दर्ताका लागि देहाय बमोजिमको न्यूनतम मापदण्ड पूरा गर्नु पर्नेछ :

- (क) पाहुनाको लागि हरेक घरमा कम्तीमा एक कोठा र दुई बेड भएको हुनु पर्ने र बढीमा चारकोठा र आठ बेड मात्र राख्न पाईने,
- (ख) शौचालय र स्नानगृहको अनिवार्य व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,
- (ग) घरायसी र वातावरणीय सरसफाईको राम्रो व्यवस्था हुनु पर्नेछ र फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि कुहिने तथा नकुहिने फोहरको छुटाछुट्टै व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,
- (घ) सेवा, सुविधा र गुणस्तरका आधारमा खानपानका वस्तुहरू र आवासको आधारमा औचित्यपूर्ण मूल्यसहितको मेनुको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,

(ड) संचारका न्यूनतम सुविधाहरू जस्तै टेलिफोन वा ईन्टरनेटको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,

(२) होमस्टे दर्ताको लागि आवश्यक अन्य मापदण्ड अनुसूची-२ बमोजिम हुनेछ ।

७. होमस्टेमा सञ्चालन गरिने मुख्य पर्यटकीय क्रियाकलाप : (१) होमस्टे सञ्चालकले मनोरञ्जनका लागि पाहुनाको चाहना अनुसार स्थानीय क्षेत्रमा सञ्चालन हुने सांस्कृतिक कार्यक्रम र परम्परागत खेलमा सहभागी गराउने गरी व्यवस्थापन मिलाउनुपर्नेछ ।

(२) पाहुनाको चाहना अनुसार उपलब्ध हुने क्षेत्रमा जंगल, ट्रेक, इकोट्रेक, कृषि फार्म अवलोकन, अध्ययन तथा सिकाई केन्द्र, संग्रहालय, दृश्यावलोकन, गाउँ अवलोकन आदि जस्ता मुख्य पर्यटकीय क्रियाकलापको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा लेखिएदेखि बाहेक होमस्टेले देहाय बमोजिमको कार्यक्रमको आयोजना गर्नु पर्नेछ ।

(क) स्थानीय प्रचलन अनुसार फूलमालाका साथ पर्यटक स्वागतको व्यवस्था गर्ने,

(ख) पर्यटकहरूलाई सामुदायिक भवन वा खुला ठाउँमा मौलिक परम्परा वा संस्कृतिमा आधारित सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूको प्रस्तुती, मेला, झाकी, जात्राजस्ता गतिविधीहरू आयोजना गरी सहभागी गराउने,

(ग) सांस्कृतिक सम्पदा, संग्रहालय, घरेलु तथा हस्तकला सामाग्री उत्पादन केन्द्र, रमणीय क्षेत्रको दृश्यावलोकन, झरना, जंगल, वन्यजन्तु तथा चरा अवलोकन आदिको व्यवस्था गर्ने,

(घ) स्थानीय कृषि , घरेलु तथा हस्तकला प्राविधि सहभागी गराई पर्यटक तथा स्थानीय जनता बीच जीवनशैली, कला संस्कृति, भेषभुषा आदि विषयमा अवलोकन, अनुभव तथा ज्ञानको आदान प्रदान गराउने,

(ड) होमस्टेमा बस्ने पर्यटकहरूलाई गाउँघरमा उत्पादित स्थानीय तथा प्राङ्गारिक खाना खुवाई फरकपनको अनुभूती दिने,

(च) पर्यटकलाई होमस्टेमा रहँदा उत्कृष्ट आतिथ्यतासहित पारिवारिक वातावरणमा बसि रहेको अनुभव दिलाउने,

(छ) स्थानीय उत्पादन र संस्कृति झल्कने मायाको चिनो र फुल माला सहित पर्यटकलाई विदाई गर्ने,

(ज) पर्यटक होमस्टेबाट बिदाई भएपछि एकपटक उनीहरू गन्तव्यमा पुगे नपुगेको जानकारी लिने ।

८. होमस्टेले दर्ता पश्चात पुरा गर्नुपर्ने अन्य मापदण्डहरू : (१) होमस्टे सञ्चालकले दर्ता पश्चात पुरा गर्नुपर्ने अन्य मापदण्डहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्, -

- (क) सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी पर्यटक सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने,
- (ख) पर्यटकको स्वास्थ्य स्थितिको पूर्व जानकारी लिइ सोही बमोजिमको खानपानको व्यवस्था गर्नुपर्ने तथा पर्यटक बिरामी भएमा स्थानीय स्वास्थ्यचौकी वा अस्पतालसँग समन्वय गरी उपचारको व्यवस्था गर्ने,
- (ग) सामुदायिक होमस्टेको लागि कम्तिमा एक सामुदायिक भवन वा हलको व्यवस्था हुनु पर्ने,
- (घ) हरेक वर्ष लेखा परीक्षण गराउने र पर्यटकको तथ्याङ्क व्यवस्थित गरी राख्नु पर्ने,
- (ङ) नियमानुसार कर चुक्ता गर्नु पर्ने,
- (च) हाल संचालित सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारका बिभिन्न निकायमा दर्ता भएका होमस्टेहरू समेत कर चुक्ता गरी अन्य आवश्यक विवरण सहित नगरपालिकामा दर्ता गर्नु पर्ने,
- (छ) होमस्टे वार्षिक प्रतिवेदन र आर्थिक प्रतिवेदन नगरपालिकाको सम्बन्धित शाखामा पेश गर्नुपर्ने,
- (ज) होमस्टेमा आउने पर्यटकलाई सम्भव भएसम्म प्राकृतिक चिकित्सा लगायत अन्य गतिविधि सञ्चालन गरी बसाईका दिन लम्ब्याउन पहल गर्नु पर्ने,
- (झ) होमस्टेको मूल मर्म वा होटेल लजको आकारमा चलेको पाइएमा उक्त होमस्टे खारेज हुने भएकोले त्यस्ता होटेल व्यवसायी यथाशीघ्र कम्पनीको रूपमा दर्ता हुनुपर्ने ।

९. होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समिति : (१) सामुदायिक होमस्टे सञ्चालन गर्नका लागि संचालकले साधारण सभा वा भेला गरी देहाय बमोजिमको होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समिति गठन गर्नु पर्नेछ :

- (क) समुदायका सदस्यहरूबाट एक जना -अध्यक्ष
- (ख) समुदायका सदस्यहरूबाट एक जना -उपाध्यक्ष

- (ग) समुदायका सदस्यहरूबाट एक जना –कोषाध्यक्ष
 (घ) समुदायका सदस्यहरूबाट एक जना –सदस्य
 (ङ) समुदायका सदस्यहरूबाट एक जना –सदस्य –सचिव

(२) होमस्टेमा सहभागी हुने घर संख्याको आधारमा समावेशी हुने गरी समुदायले थप ६ जना सम्म समितिमा सदस्य चयन गर्न सक्नेछ ।

(३) होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) पर्यटकीय क्रियाकलापहरू र पर्यटक र संचालकहरूले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिताको बारेमा जानकारी गराउने ।

(ख) आगन्तुक पाहुनाको स्वागत तथा आवासको व्यवस्था मिलाउने,

(ग) पाहुनाको दर्ता तथा रेकर्डको व्यवस्था गर्ने,

(घ) आय-व्ययको श्रेस्ता व्यवस्थित र दुरुस्त राख्ने,

(ङ) प्रत्येक होमस्टे ग्रामीण क्षेत्रको सरसफाई तथा अन्य व्यवस्थापन पक्षको नियमित अनुगमन गर्ने,

(च) स्थानीय पर्यटन प्याकेजहरूको निर्माण र प्रचार प्रसार गर्ने,

(छ) स्थानीय प्रविधी ज्ञान सीप, वातावरण, परम्परा, शैली, भेषभूषा, कला तथा संस्कृतिको खोजी तथा संरक्षण गर्ने,

(ज) नेपाली सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूको प्रदर्शन/व्यवस्थापन गर्ने,

(झ) पाहुनाको स्वास्थ्योपचार, अन्य आकस्मिक सेवाको व्यवस्थापन र समन्वय गर्ने,

(ञ) होमस्टे जाने पथ चिन्ह (साइनेज) तथा लोकेसन म्याप तयार गरी आवश्यक स्थानमा राख्ने,

(ट) पर्यटक आवास गृहमा उपलब्ध हुने सेवा, सुविधाको गुणस्तरका आधारमा मेनु/मुल्य निर्धारणमा एकरूपता कायम गर्ने साथै प्रत्येक होमस्टे संचालकको घरमा होमस्टेको नाम, दर्ता नं., फोन नं. इमेललगायत संक्षिप्त विवरणसहितको बोर्ड राख्न लगाउने ।

(ठ) प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पैतिस दिन भित्र अनुसूची-५ बमोजिम पाहुना संख्या, प्रमुख क्रियाकलाप आय तथा व्यय देखि वार्षिक प्रतिवेदन नगरपालिकामा पठाउनुपर्ने,

(ड) नगर स्तरीय होमस्टे समितिसंग नियमित सम्पर्क र सञ्चार गर्ने,

- (ढ) अनुसूची— ४ बमोजिमको सूचना पाहुनाले देखे स्थानमा राखे वा राख्न लगाउने,
 (ण) होमस्टे विकास, प्रबर्धन तथा व्यवस्थापनका लागि अध्ययन, अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्य गर्ने,
 (त) कुनै निकायवाट प्राप्त सहयोगको उपयुक्त ठाउँमा लगानी गर्ने,
 (थ) विभिन्न निकायहरूको समन्वयमा होमस्टे, पथ प्रदर्शक, फोहरमैला व्यवस्थापन जस्ता तालिमहरूको आयोजना गर्ने
 (द) होमस्टे विकास, प्रबर्धन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१०. नगरस्तरीय होमस्टे समन्वय समिति : (१) नगरपालिकाले होमस्टे माध्यमवाट पर्यटन विकास, प्रबर्धन र समन्वय गर्नका लागि एक होमस्टे समन्वय समिति को गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) नगरपालिकाको प्रमुख वा निजले तोकेको कार्यपालिका सदस्यको संयोजकत्वमा सामुदायिक र निजी होमस्टे सञ्चालकका प्रतिनिधि, निजी पर्यटन व्यवसायी र आवश्यक विषयगत शाखाका कर्मचारीहरू प्रतिनिधि रहने गरी ५ देखि ११ जना सम्मको नगरस्तरीय होमस्टे समन्वय समिति गठन गर्न सकिनेछ ।

(३) नगरस्तरीय होमस्टे समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

- (क) होमस्टे व्यवस्थापन समितिहरू बीच समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
 (ख) पूर्वाधार विकास र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्य हरूमा सहजीकरण गर्ने,
 (ग) आकस्मिक स्वास्थ्य सम्बन्धी सहयोग र समन्वय गर्ने,
 (घ) सम्भाव्य पर्यटकीय सम्पदाहरूको विवरण तयार गर्ने,
 (ङ) पर्यटकको संचार तथा सुरक्षामा समस्या देखिएमा सहयोग गर्ने,
 (च) पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने र अभिलेख व्यवस्थित गर्ने,
 (छ) स्थानीय कृषि उत्पादन प्रयोग गर्ने तथा प्राङ्गारिक कृषि प्रबर्धन गर्न स्थानीय कृषि जैविक प्रविधिमा सहयोग पुऱ्याउने ।

११. पर्यटन पूर्वाधार विकास योजनामा सहयोग सम्बन्धी व्यवस्था : होमस्टे पर्यटन पूर्वाधार विकास तथा संरक्षण सम्बन्धी योजनामा नगरपालिकाले आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्न सक्नेछ ।

१२. अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था : (१) संघ, प्रदेश, नगरपालिका वा अन्य तोकिएको निकायले आवश्यकतानुसार समय समयमा होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिका कार्यहरू तथा प्रत्येक होमस्टे अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) तोकिएको निकायबाट हुने अनुगमन तथा निरीक्षणका क्रममा तोकिएको मापदण्ड पूरा नगर्ने होमस्टेलाई मनासिव माफीको म्याद दिई मापदण्ड पूरा गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र पनि मापदण्ड कायम गर्न नसकेका होमस्टेलाई निलम्बन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

(४) स्विकृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसारको कामको कार्यान्वयनको क्रममा र कार्य सम्पन्न भएपछि सम्बन्धित निकायबाट अनुगमन तथा निरीक्षणको काम हुनेछ ।

(५) कुनै होमस्टे संचालकले मापदण्ड पालना नगरेको वा सो सम्बन्धी गुनासो आएमा नगरबाट कुनै पनि समयमा निरीक्षण गरी आवश्यक निर्देशन दिन सकिनेछ । सो निर्देशनको पालना गर्नु होमस्टे संचालकको कर्तव्य हुनेछ ।

(६) होमस्टे संचालकहरू अवान्छनीय गतिविधिमा संलग्न भएको पाइएमा उक्त होमस्टे कानून बमोजिम कारवाहीसहित दर्ता खारेजी हुनेछ ।

१३. नवीकरण : (१) सामुदायिक तथा नीजि होमस्टे सञ्चालकले देहाय बमोजिमको कागजात संलग्न गरी हरेक वर्ष होमस्टे नवीकरणको लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा नगरपालिकाले तोकेको दस्तुर तिरी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(क) नवीकरण अवधिसम्मको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन, प्रगती प्रतिवेदन र होमस्टेले पर्यटकलाई प्रदान गरेको सेवाको विवरण,

(ख) सामुदायिक होमस्टे हकमा होमस्टे व्यवस्थापन तथा संचालक समितिको प्रगति प्रतिवेदन (पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरेको भए सोको समेत प्रगति विवरण),

(ग) सामुदायिक होमस्टेको हकमा माथिको विवरण सहित व्यवस्थापन समितिको निर्णयको प्रतिलिपी ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नवीकरणको लागि निवेदन पर्न आएमा नगरकार्यपालिकाको कार्यालयले होमस्टे निरीक्षण गरी मापदण्ड पूरा भएकाको हकमा होमस्टे नवीकरण गर्नेछ र पूरा नभएका होमस्टे नवीकरण हुने छैन ।

१४. प्रचार प्रसार तथा बजारीकरण : होमस्टे होर्डिङ्ग बोर्ड, साइनबोर्ड, ब्रोसियर, पोष्टर, सिडी जस्ता प्रचार प्रसारका सामग्रीहरूको उत्पादन, बेभसाइट, पत्रपत्रिका, रेडियो, टेलिभिजन, उत्सव, मेला, महोत्सव, गैर आवासीय नेपाली सँगको सहकार्य, टुर अपरेटर तथा पत्रकारहरूलाई परिचयात्मक भ्रमण, भ्रमण प्याकेजको निर्माण तथा बिक्री जस्ता कृयाकलापहरू पर्यटन सम्बन्धी स्थानीय कार्यालय तथा संस्था र नगरपालिकाले नीजि क्षेत्रका ट्राभल तथा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीसँग सहकार्य गरी होमस्टे प्रचार प्रसार तथा बजारीकरण गर्न सक्नेछ ।

१५. बिबिध : (१) कुनै उत्सव, धार्मिक मेला हुने स्थान र समयमा आउने पर्यटक, दर्शनार्थी तथा तीर्थालुहरूको वसोवास र खानपीनको वन्दोवस्त मिलाउन होमस्टे सञ्चालनको लागि स्थानीय समुदाय समेतको सहभागितामा अनुरोध भएमा यस कार्यविधिको अन्य व्यवस्थाहरूको अधीनमा रही सञ्चालन अनुमति दिन सकिनेछ ।

(२) होमस्टेमा ट्राभल एजेन्सी मार्फत आउने पर्यटकको बीमा गराउने जिम्मेवारी सम्बन्धित ट्राभल एजेन्सीको हुनेछ । व्यक्तिगत रूपमा आउने पर्यटकको हकमा विमा गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित पर्यटकको नै हुनेछ ।

(३) होमस्टे सञ्चालन गर्ने संचालकले प्रचलित नेपाल कानून वमोजिम नेपाल राष्ट्रबैंकको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र विदेशी मुद्राको कारोबार गर्नसक्नेछ ।

(४) होमस्टे सञ्चालन सम्बन्धी आधारभूत तालिम तथा प्रशिक्षणहरू विभिन्न आधिकारीक संस्थाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

(५) पर्यटकीय गतिविधिमा नै असर पर्ने गरी नाजायज काम (ठगी, चोरी, महिला हिंसा, निकृष्ट वालश्रम, बाल तथा यौन शोषण लगायत सबै खाले वालहिसां र अमानवीय व्यवहार, बन्धजन्तुको शिकार, अबैध बन पैदावरको कारोबार, आखेटोपहारको बिक्रि बितरण) गरेको भनी कुनै पर्यटक तथा स्थानीय जनताबाट निवेदन पर्न आई सो कसुर ठहर भएमा वा अनुगमनको क्रममा प्रमाणित भएमा त्यस्तो नीजि तथा सामुदायिक होमस्टे सदस्यलाई पुनः होमस्टे सञ्चालन गर्न नपाउनेगरी निजको दर्ता खारेज गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

१६. संसोधन : यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अड्चन परेमा कार्यपालिकाले संसोधन गर्न सक्नेछ ।

१७. प्रचलित कानून बमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका बुँदाहरु प्रचलित सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनसँग बाँझिएको हकमा सोही सङ्घीय वा प्रदेश कानून बमोजिम नै हुनेछ ।

अनुसूची १

(दफा ५ को उपदफा (१) संग सम्बन्धित)

होमस्टे दर्ताका लागि दिइने निवेदन

श्री नीलकण्ठ नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,

धादिङबेसी, धादिङ

म/हामीहरूले.....वडा नं. .... टोल/गाउँ.....मा सञ्चालन गर्न लागेको ..... होमस्टेलाई होमस्टे सञ्चालन कार्यविधि, २०८२ बमोजिम निजी/सामुदायिक होमस्टेको रूपमा दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछु/गर्दछौं। होमस्टे सञ्चालन कार्यविधि, २०८२ को अधिनमा रही आफ्नो होमस्टे सञ्चालन गर्दछु/गर्नेछौं ।

संलग्न कागजात:

१. होमस्टे सञ्चालन गर्ने निवेदकको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिहरू ।
२. होमस्टे सञ्चालन गर्ने प्रत्येक घरधनीको जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वा पैतृक सम्पत्ती झल्कने प्रमाण वा मञ्जरीनामा वा भाडामा लिएको भए सो को संझौताको प्रतिलिपि ।
२. प्रत्येक घरधनीले होमस्टे सञ्चालन गर्न मञ्जुर गरेको कागजात सहित होमस्टे व्यवस्थापन तथा संचालक समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।
३. व्यवस्थापन समिति गठन तथा दर्ता गर्ने सम्बन्धी स्थानीय भेलाको निर्णय ।
४. सम्बन्धीत वडाको सिफारिस ।
५. आधारभूत प्रशिक्षण लिएको भए सोको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
६. फोटो २ प्रति

होमस्टे यूनिटहरू (दर्ता हुने व्यक्तिहरूको विवरण)

क्र.सं	संचालकको नामथर	ठेगाना	मोवाइल नं.

नोट: सामुदायिक होमस्टेको हकमा होमस्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिको अध्यक्ष वा अधिकार प्राप्त व्यवस्थापन समितिको सदस्यले निवेदन दिनुपर्नेछ ।

निवेदकको

नामथर: .....

ठेगाना: .....

मिति : .....

अनुसूची-२

(दफा ५ को उपदफा (२) र दफा ६ को उपदफा (२) संग सम्बन्धित)

होमस्टे सञ्चालनका आधारभूत मापदण्ड :

१. होमस्टेका लागि घर, कोठा र शैया:

- (क) सहज पहुँचका लागि बाटोको प्रबन्ध भएको, घरहरू मौलिक संस्कृती झल्कने र हावा हुरी, जंगली जनावरआदि वाट सुरक्षित हुनुपर्ने, खुला, हिलो तथा धुलोहित सफा सुगघर हुनु पर्नेछ ।
- (ख) होमस्टेमा पाहुनाका लागि कम्तीमा एउटा अलगगै कोठा हुनु पर्नेछ ।
- (ग) होमस्टे सञ्चालन गर्ने एक घरमा बढीमा ४ कोठा पर्यटकका लागि छुट्याउन सकिनेछ ।
- (घ) एउटा कोठामा बढीमा २ वटा मात्र ओछ्यान रहनुपर्नेछ । ओछ्यान कम्तीमा ६.५ फिट लम्बाई र ३ फिट चौडाईको हुनु पर्नेछ ।
- (ङ) भुईँमा कार्पेट वा राडी वा सफा गुन्द्री ओछ्याएको हुनुपर्नेछ ।
- (च) ढोकामा खुट्टा पुछ्ने डोरम्याट भएको हुनुपर्नेछ ।
- (छ) नरम खालको सेतो तन्ना भएको र सेतै खोल भएको ओढ्नेको व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
- (ज) उपयुक्त स्थानमा लुगा झुण्ड्याउने व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।
- (झ) कोठामा विजुली बत्ती वा लाल्टिन वा मैनवती वा टुकी पानस वाल्ने व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
- (ञ) सुत्ने कोठामा धुवाँ आउने हुनु हुँदैन । भान्सा कोठा र भयाङ्ग कोठा पर्यटक सुताउनका लागि प्रयोग हुनु हुँदैन ।
- (ट) सुत्ने कोठामा राम्रा—राम्रा दृश्य र स्थानीय संस्कृति झल्कने तस्विरहरू भएमा राम्रो हुनेछ ।
- (ठ) फोहोर फाल्ने एउटा टोकरी (डस्टबीन) को व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।
- (ड) प्रत्येक पाहुनाका लागि एकजोर चप्पलको व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।
- (ढ) भित्तामा एउटा अर्धकद देखिने ठूलो ऐना झुण्डाएको हुनु पर्नेछ ।
- (ण) सम्भव भएसम्म सुत्ने कोठामा चिया टेवल राख्नु राम्रो हुनेछ ।
- (त) सम्भव भएसम्म सुत्ने कोठामा २ वटा कुर्सी राख्नु राम्रो हुनेछ ।
- (थ) पर्यटकले देख्ने ठाउँमा त्यस होमस्टे फरक खालका विशेषता र धार्मिक , ऐतिहासिक तथा रमणीय स्थानको बारेमा जानकारी दिने बोर्ड राख्नु राम्रो हुनेछ ।

- (द) पर्यटकले पालना गर्नु पर्ने अनुसूची— ४ बमोजिमका आचार संहिता प्रष्ट देखिने गरी उपयुक्त स्थानमा टाँस्नु पर्नेछ र सो आचार संहिताको बारेमा पाहुनालाई शुरुमै जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- (ध) मेनुमा उल्लेख भए बाहेकका अन्य क्रियाकलाप/सेवामा पर्यटकहरूलाई अतिरिक्त शुल्क तिर्न बाध्य पार्न हुँदैन ।

२. शौचालय र स्नान घर :

- (क) सुविधायुक्त अपाङ्ग तथा बाल मैत्री र सफा शौचालय हुनु पर्नेछ ।
- (ख) होमस्टे सञ्चालन गर्ने घर वा समुदायले नुहाउनका लागि सुविधायुक्त र सफा स्नान घरको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (ग) स्नान घरमा पानीको बाल्टी, मग, सावुन, रुमाल आदि आधारभूत वस्तुहरू हुनु पर्नेछ ।

३. भान्सा कोठा र खाना खाने व्यवस्था :

- (क) पाहुना राख्ने घर कोठा नजिक गाई भैसी अथवा भेडा बाखा, सुँगुर, कुखुरा आदि बाधन वा पालन पाइने छैन ।
- (ख) धेरैधुवाँ नहुने भान्सा (उन्नत वा सुधारिएको चुलो) भएको हुनु पर्नेछ । बायो ग्यास वा गोबरग्यासको उपयोगलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।
- (ग) पानीको सुविधा मिलाउनु पर्ने र खानेपानी फिल्टर गरेर वा उमालेर मात्र दिने गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) स्थानीय खानाका परिकारहरूलाई स्वस्थकर ढंगले पकाउने र खुवाउने प्रबन्ध हुनु पर्नेछ ।
- (ङ) सानो तथा मौलिक खालको डाइनिङ टेबलको पनि प्रबन्ध भए राम्रो हुनेछ ।
- (च) खानाको परिकारको सकभर पूर्ण विवरण तथा मूल्य निर्धारण गरिएको (मेनु भएको) हुनु पर्नेछ ।
- (छ) नेपालीहरूलाई राम्रो सँग पलेटी कसेर बसेर खान मिल्ने ठाउँ हुनुपर्ने ।

४. स्वास्थ्य, सरसफाई तथा सुरक्षा :

- (क) बास बस्ने कोठा तथा सुत्ने विस्तारामा किरा, लामखुट्टे आदिवाट सुरक्षित भएको हुनु पर्नेछ ।
- (ख) सामुदायिक रूपमा प्राथमिक उपचारको व्यवस्था हुनु पर्ने, खुला नाली र ढल नभएको हुनु पर्नेछ ।
- (ग) वातावरण मैत्री कृषि , पर्यटन क्रियाकलाप, पर्यटकीय सम्पदाहरूको संरक्षण, सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था, फूलवारी र वृक्षारोपण गरी हरियाली हुनु पर्नेछ ।

५. अन्य :

(क) यथासंभव अग्नि नियन्त्रणको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

(ख) यथासंभव एउटै प्रकृतिको रंग प्रयोग गरी सामुदायिक होमस्टे पहिचान गराउनुपर्नेछ ।

(ग) समुदायमा बिपद् व्यवस्थापनको आवश्यक सामग्री तथा पूर्व तयारी गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची — ३

(दफा ५ को उपदफा (४) संग सम्बन्धित)

नीलकण्ठ नगरपालिका,

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

धादिङ्बेसी, धादिङ्ग ।

प्रमाणपत्र संख्या :

मिति :.....

.....
.... लाई होमस्टे सञ्चालन कार्यविधि, २०८२ मा व्यवस्था भए अनुसार सामुदायिक/ निजि होमस्टेका रूपमा दर्ता गरी यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएकोछ ।

१. सदस्यको नाम :

२. ठेगाना :

३. मान्य अवधि :

अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने अधिकृतको

नाम:

दर्ता:

दस्तखत:

मिति:

NEELAKANTHA MUNICIPALITY

Office of Municipal Executive

Dhadingbesi , Dhading

HOMESTAY OPERATION CERTIFICATE

..... homestay is registered/renewed as a community /private home stay under homestay operation procedures 2082 B.S

1. Name of the owner :
2. Address of the owner:

3. Valid up to:

Issued By:

Name:

Designation:

Signature:

Date:

नविकरणको विवरण

नविकरण गर्ने अधिकारीको नाम	नविकरण गरेको मिति	नविकरण बहाल रहने मिति	नविकरण दस्तुर/भौचर नं.	नविकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत

शर्तहरू :

- व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिसंग समन्वय गरी पर्यटकहरूलाई बसोबासको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- चलन चल्तीको वा निर्धारित मूल्य भन्दा बढी मूल्य लिनु हुदैन ।
- स्थानीय सामाजिक सांस्कृतिक वातावरणलाई असर पर्ने खालका क्रियाकलापहरू गर्नु गराउनु हुदैन । यो प्रमाणपत्र तथा अनुसूची ४ बमोजिमको आचारसंहिता सबैले देख्ने स्थानमा राख्नुपर्नेछ ।
- व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समितिसंग समन्वय गरी प्रत्येक वर्ष प्रतिवेदन बुझाउनु पर्नेछ ।
- यो प्रमाणपत्र प्रत्येक एक—एक वर्षमा नविकरण गराउनु पर्नेछ ।

अनुसूची ४

(दफा ९ को उपदफा (३) खण्ड (ढ) संग सम्बन्धित)

Code of Conduct for the Visitors (आचारसंहिता)

The home stay visitors are expected to abide the following points: पर्यटकहरूले निम्न लिखित आचार संहिताको पालना गर्नु पर्नेछ :-

१. Do not pressure the owner for food, beverage and facilities not available at home stay. (होमस्टेमा उपलब्ध हुन नसक्ने खाना, पेय पदार्थ र सुविधा बारे संचालकलाई दबाव दिन पाइने छैन।)
२. Do not disturb people at home or outside. (छिमेकीलाई असर पर्नेगरी होहल्ला गर्न पाइने छैन।)
३. Activities like music, cultural are strictly prohibited after 10:00 PM. (होमस्टेमा गरिने गतिविधि सांगीतिक, सांस्कृतिक कृयाकलाप बेलुकी १०:०० बजे भन्दा पछि गर्न पाइने छैन।)
४. Do not offer anything to the people beyond one's capacity. (होमस्टे संचालकको क्षमता बाहिरको सेवा सुविधा माग गर्न पाइने छैन।)
५. Beware of doing any behavior (such as sexual activities), which is impermissible to the local socio-cultural values. (सामाजिक मूल्य मान्यता, धर्म संस्कृतको दृष्टि नपच्ने व्यवहार, गति विधी, यौनजन्य हिसां गर्न पाइने छैन।)
६. Respect to the rites and rituals of the local people. Wear such clothes that are permissible to the community. (स्थानीय समुदायको रितिरिवाजलाई सम्मान गर्नु पर्नेछ र समुदायमा सहज हुने कपडाहरू लगाउनु पर्नेछ।)
७. Do not impress the owner or use or other people for doing immoral or illegal activities. Respect to the household routine for entrance and exit. (अनैतिक र गैरकानुनी क्रियाकलाप गर्न समुदायलाई दबाव दिनुहुँदैन।)
८. Supply and use of narcotics or any forms of psychotropic drugs at home or outside is strictly prohibited. (कुनै प्रकारका लठयाउने प्रकारका लागु पदार्थहरू प्रयोग गर्न र विक्रि वितरण तथा ओसार पसार गर्न सख्त मनाही छ।)
९. Respect to the biodiversity and ecology of the environment. (जैविक विविधता र वातावरणीय परिस्थिति लाई सम्मान गर्नुहोस।)
१०. Carrying weapons (e.g., Gun, Explosive materials) are strictly prohibited. (हातहतियार जस्तै, बिस्फोटक पदार्थ बोक्न/राख्न सख्त मनाही छ।)
११. Home stay visitors must submit their own identity cards. For foreigners, we will rely on valid visas or passports. (होमस्टेमा बस्नेहरूले अनिवार्य रूपमा आफ्नो परिचय खुल्ने कागजात पेश गर्नु पर्नेछ। बिदेशी पाहुनाहरूको हकमा नेपालमा बसाई बाँकी भएको मान्य अवधी हेरी यसका लागि लाई आधार मानिनेछ।)

अनुसूची-५

(दफा ९ को उपदफा ३ (ठ) संग सम्बन्धित)

आ.व. .... को बार्षिक प्रतिवेदन

नीलकण्ठ नगरपालिका,

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, धादिङ्गबेसी ।

होमस्टेको नाम :

स्थान : धादिङ्ग जिल्ला : नीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं ..... टोल : .....

समुदायिक होमस्टे भए आवद्ध संख्या : ..... दर्ता मिति : .....

१.पर्यटक आवागमन संख्या र आय विवरण.

सि.नं.	महिना	पर्यटक संख्या	प्रमुख कृयाकलाप	प्रमुख मुलुकहरु	मासिक आय	कैफियत

जम्मा :

१. होमस्टे मार्फत पुर्याइएको सेवा सुविधा(खानपान, बास, दृश्यवालाकन, हाइकिङ्ग, सांस्कृतिक कार्यक्रम, परम्परागत खेलमा सहभागी गराउने, जंगल ट्रेकिङ्ग, इको ट्रेल इत्यादी): .....

२. प्रचार प्रसार गराएको विवरण : .....

३. आय—व्ययको बार्षिक लेखापरीक्षण भएको प्रतिवेदनको विवरण (प्रतिवेदनसाथ संलग्न गर्नु पर्ने):

निवेदक,

हस्ताक्षर:

नाम थर: ..... ईमेल : .....

पद : ..... टेलिफोन: .....

ठेगाना : ..... मोवाइल:.....

मिति:..... वेभसाइट: .....

आज्ञाले,

पुरुषोत्तम सुवेदी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत